

Op dit boek de aandacht onzer lezers te vestigen, is de bedoeling van dit artikel.

Paton schrijft eenvoudig Engelsch, en maakt het zijn vreemde lezers dus niet moeilijk. Ook ontwikkelt hij zijn gedachten op zeer duidelijke wijze; naar hetgeen hij bedoelt te zeggen, behoeft niet te worden geraden.

Het is een hoogst belangrijk, spannend boek. Vol van allerlei mededeelingen pakt het reeds bij het begin, en ge rust niet, voordat ge het uit hebt. Wij zouden wenschen, dat tenminste onze predikanten allen dit boek lezen. Afgezien van Hangchow is het buitengewoon interessant; het licht over een zeer groot deel van de zendingswereld in, en doet iets zien van de machtige vraagstukken, waarvoor de zending is komen te staan.

Hoewel Paton ook Java bezocht heeft, zwijgt hij over hetgeen hij daar zag en vond. Dat is te betreuren; maar wij zijn het gewoon, dat ons Indië wat nonchalant door de wereldzending wordt behandeld. Laten wij echter dankbaar zijn, dat in de laatste jaren tenminste ons Indië een paar keer bezocht is geworden. Geheel verwaarloozd doet men het dus niet meer!

Zijn „Introduction” van ongeveer 6 bladzijden begint hij met de opmerking: „Dit boek berust hoofdzakelijk op de resultaten van een reis, welke ik het geluk en het voorrecht had te ondernemen gedurende den herfst, winter en lente van 1935-36”. Het hoofddoel van de reis was om te spreken met vertegenwoordigers van de Inlandsche kerken en met zendelingen in verschillende landen over hetgeen op de „world meeting of the International Missionary Council” zou ter sprake moeten komen.

Zijn boek heeft hij in twee deelen verdeeld: Things Seen, en Reflections.

In het eerste deel doet hij mededeeling van de meest belangrijke feiten in het leven van de vier groote gebieden: Japan, China, Engelsch-Indië en de Nabije Oost, alles bezien van af het standpunt van de groeiende Christelijke kerk.

In het tweede deel gaat hij op verschillende kwesties afzonderlijk in, en trekt vergelijkingen tusschen de behoeften der bezochte landen, die in menig opzicht gelijk zijn.

Zoo moet dit boek meewerken aan het slagen van de vergadering te Hangchow. Daar worden 400 afgevaardigden verwacht uit alle deelen der wereld, alzoo een derde van de deelnemers aan de groote Internationale Zendingsconferentie te Edinburg in 1910. Maar toen waren er slechts zeer weinigen van het gekleurde ras. In Jeruzalem 1928 waren er van de 250 leden der Internationale vergadering reeds meer dan 50, die als vertegenwoordigers der „Jonge kerken” konden worden beschouwd. Maar de bedoeling is, dat van de 400 leden der Conferentie in Hangchow meer dan de helft de kerken van Azië, Afrika en Latijnsch Amerika zullen vertegenwoordigen. Dat wil dus zeggen, dat de Conferentie een beslist „Oostersche” karakter zal dragen, en de gekleurde rassen het blanke ras zullen overstemmen.

Niets teekent wellicht beter de totaal veranderde toestanden in de wereld, ook in de zendingswereld, dan dit feit.

In alle vier hoofdstukken van het eerste deel: „Dingen, die ik zag”, gaat Paton volgens dezelfde methode te werk. Eerst geeft hij een beschrijving van den politieke toestand, die in Japan noch China, in Engelsch-Indië noch in de Nabije Oost, gunstig kan worden genoemd voor de zending en de zendingskerken.

Hetzelfde moet worden gezegd van den economischen toestand, die schier overal diep ellendig is, en waaronder de zending en de zendingskerken niet het minst gebukt gaan.

Dat de pseudo-religies, die dan aan de orde komen, allerminst „dood” zijn, en zelfs bijzondere opwakingen en herlevingen vertoonen, zet Paton duidelijk uiteen. De zending en de zendingskerken profiteeren dus niet van de „verwereldlijking” dezer godsdiensten; ook waar de Islam niet meer zijn gezaghebbende positie heeft, b.v. in Irak, het oude Turkije, wordt ondervonden, dat de verandering allerminst een verbetering is.

Ten slotte worden uiteenzettingen gegeven van de zending en de zendingskerken zelf, welke ook niet zoo erg rooskleurig zijn. Zoo haalt Paton uit een preek van Prof. T. C. Chao van Yenching deze woorden aan: „Maar wat is de boodschap voor de kerk en voor de Christenen ieder persoonlijk, wanneer de toekomst eerlijk en ronduit onder de oogen wordt gezien? Het kan in enkele woorden worden gezegd, ja in één woord slechts: martelaarschap!”

En aan het einde van het hoofdstuk over Indië schrijft Paton: „Dezelfde verdragenzaamheid, die den onderzoeker ertoe brengt gemakkelijk te bewonderen en direct te zeggen: och, alle religies leeren hetzelfde! wordt met een grooten haat vervuld tegen dien godsdienst, die in den Naam van zijn Heer en Meester exclusief moet zijn en totale onderwerping moet vragen, en voor Hem niet minder kan uitroepen dan dat Hij is de Heere van alles en dat in Hem alle dingen worden vervuld. „Here, in this assertion of the unshared Lordship of the Lord, is the skandalon, the stumbling-block in India”.

Dergelijke uitspraken bevat het boek er meer

dere; van een valsche synthese en van syncretisme wil Paton niet weten.

In het tweede deel: the Reflections, zet Paton in 4 hoofdstukken zijn beschouwingen uiteen, waaraan hij dan een „conclusion” van 12 bl. toevoegt.

Eerst handelt hij over „The Gospel and the new Age”. Hij keert zich hierin tegen het communisme en het ras-nationalisme, dat beide den geheelen mensch oepsicht en zichzelf als vol waarde, als nieuwe religie, aandient. Maar het Evangelie eischt ook den geheelen mensch op, en biedt ook het heil aan in zichzelf. Zoo spreekt Paton over het Evangelie als a doctrine of the living God working in history; voorts als a doctrine of God made man; ten derde als a doctrine of forgiveness and saving from sin; ook als a doctrine of society, en eindelijk als a doctrine of man.

Het tweede hoofdstuk, dat handelt over „Church, Community and State” achten wij echter van de meeste beteekenis. Het is moeilijk in weinige regels den inhoud weer te geven. Paton laat de verhouding van deze drie zien als een wereldprobleem, dat echter in Azië wel bijzonder de aandacht trekt.

Midden in zijn indrukwekkend betoog vraagt de schrijver: „Is it recognized in the West how gigantic are these tasks that face the communities of Asia and Africa in which the Christian Church is set?” Wij zijn geneigd te antwoorden: de talloze moeilijkheden, waarin de staatkundige verhoudingen en maatschappelijke gesteldheden de kerk plaaiszen, zijn wij ons niet voldoende bewust, omdat wij zoowel inzake the State als the Community zoo onkundig zijn, maar uw boek, Rev. Paton, heeft onze oogen geopend, en laat ons de verwickelingen zien. Maar hoe goed doet het ons dan aan het einde van dit hoofdstuk de verklaring te lezen: „In the last resort the only weapon that the Christian Church has is its own quality of life, its purity and humility and dependence upon God, the dynamic spiritual power which He gives it”.

Deze woorden onderschrijven wij ook ten opzichte van de kerken in het Westen. Zuiverheid, ootmoed en afhankelijkheid van een kinderlijk vertrouwen op God, gepaard met een recht vroom leven en gedragen door de kracht des Heiligen Geestes, zie, als de kerk dit alles bezit, dan kan zij met kleine kracht groote dingen doen. Of liever, dan doet God groote dingen door zulk een kerk, die dreigt in de beklemmingen van den staat en de ellenden van het maatschappelijk leven te stikken.

Doch men meene niet, dat Paton een uitwendigen triomf voor de kerk aan den horizon ziet gloren! Integendeel. Want, zoo zegt hij: the ultima ratio, waarop de kerk alle eeuwen door terugvalt, is martelaarschap, en in onze dagen spreken de Christenen daarover meer dan vroeger; maar martelaarschap is getuigen; en het getuigen komt slechts op uit de diepten van een waarachtig godzalig leven.

Aan dit leven en getuigen van de kerk is het derde hoofdstuk gewijd, terwijl het vierde hoofdstuk handelt over „The Church and the social Order”.

Wij willen dit artikel niet telang maken, en slaan daarom nog ten slotte den blik in het concluderende hoofdstuk.

En dan treft reeds dadelijk de opmerking: „The trouble is not that people don't know but that they don't really care”. Inderdaad, gebrek aan kennis, hoe jammerlijk ook, beteekent niets bij onverschilligheid van de Christelijke kerk in het moederland tegenover de zendingsvraagstukken. Hoe weinig is men waarlijk over de moeilijkheden op het zendingssterrein bekommerd!

Het rustig lezen van Paton's boek helpt ons met die vraagstukken op de hoogte, en vervult ons hart met waarachtige belangstelling. Hier heeft in het bijzonder de predikant een roeping. Paton doet een hartstochtelijk beroep op zijn lezers. Hier lezen wij hem in het hart. Natuurlijk, zoo zegt hij, hebben de niet-Christelijke volken het recht te vragen, wat het Evangelie voor vrucht heeft voortgebracht in het Westen. Men weet in Azië heel goed, wat er hier in Europa gebeurt, en hoe de kerk zich gedraagt in staatkundige verdrukking en maatschappelijke ellende. En is dan de kerk hier tot een voorbeeld, dat tot navolgen roept?

Wij eindigen. Het is niet meer noodig om op te wekken dit boek van 220 bl. te koopen en te lezen; de prijs is zeer gering, n.l. f1.50, en dan is het boek nog in prachtband. God zegene de bestudeering.

J. D. W.

ZENDING EN EVANGELISATIE

De Missie en de Islam.

Tot voor kort kon men op bijna de geheele linie constateeren, dat de Missie den Islam ontweek. De Kruistochtidee heeft nog eeuwen daarna door- gewerkt. Zij liet in de Roomsche Kerk de gedachte

aan Missiewerk onder de Mohammedanen bijna niet opkomen.

Gelukkig wijzigen zich in den laatsten tijd de verhoudingen, tenminste wat de Missie betreft. Alweer is het de persoon van Paus Pius XI, die hier baanbrekend heeft gewerkt. Zijn encycliek van 8 Sept. 1928: „Rerum orientalium”, luidt een nieuwen tijd in. Met groote kracht dringt hij er op aan, dat de Missie de eeuwen verwaarloosde taak onder de volgelingen van den Profeet zal ter hand nemen.

Wat in deze encycliek het meest opvalt is de optimistische toon, die zeker te danken is aan de algemeene opleving inzake de Missie in de Roomsche Kerk, maar niet minder ook aan de totale verandering, die het „gelaat van den Islam” heeft ondergaan in de laatste jaren.

De Reform-bewegingen in de Mohammedaansche wereld, die nieuwe ideeën en aspiraties hebben doen opkomen, zetten de deuren wijd open voor alle Westersche invloeden. De Roomsche Kerk heeft daarop sterk gereageerd. Het bewustzijn is ontwaakt, dat het begint te dagen in het Oosten. Vandaar het sterke optimisme, eerste voorwaarde voor de zoo geweldig zware taak van de Missie onder de Mohammedanen.

Voorbereidend hebben in dit opzicht gewerkt, mannen als kardinaal Lavigerie en Charles de Foucauld, die allen nadruk legden op de indirecte methode, die de Missie had te volgen in Mohammedaansche landen. Zoo alleen zou men de voor- oordeelen van de islamietische bevolking kunnen wegnemen.

Die tactiek werd tot nu toe ook gevolgd. In de streken met gemengde bevolking besteedde Rome alle zorg aan de niet-Mohammedaansche bevolking, maar ze vergat daarom de Mohammedanen niet geheel. Zoo heeft toen de Missie al op enkele plaatsen in Mohammedaansche kringen vasten voet kunnen krijgen.

Het resultaat voor de Roomsche Kerk was echter niet geweldig. Het feit dat er jaren lang ook in Roomsche kringen gediscussieerd werd over de mogelijkheid van bekeering van een Mohammedaan, is een duidelijk bewijs, dat er niet veel succes was.

Maar nu met de groote omwenteling, die zich voltrekt in de Mohammedaansche wereld, hoopt Rome haar slag te kunnen slaan!

Nu zou men hebben mogen verwachten, dat Rome eigen terreinen zou hebben gekozen om daar den strijd met den Islam aan te binden. Helaas moet op enkele uitzonderingen na, het tegendeel worden geconstateerd. Hoewel er nog heele stukken van de Mohammedaansche wereld braak liggen, volgt Rome ook nu weer de oude tactiek. Juist daar waar de Protestantsche Zending werkt, komt zij en vestigt zich brutaal zelfs in de centra.

Dat is een van de groote moeilijkheden, waarmee de Gereformeerde Zending op Midden-Java heeft te kampen.

Wel zou Art. 177 dubbele Zending tegengaan, maar Rome weet wel raad. Men begon eerst indirect te werken.

Toen er nog bijna geen enkele Roomsche school op heel Java te vinden was, stichtte de Missie in Moentilan, onder den rook van Djocja een opleidingsschool voor onderwijzers. De daar opgeleide, dan Roomsche Javanen werden aangesteld op de Gouvernemensscholen. Zoo heeft Rome daar invloed gekregen.

De laatste opgaven van het Vaticaan laten ons zien, dat meer dan 80 pct. van de Roomsche Javanen van Mohammedaanschen oorsprong door de scholen bekeerd zijn. Zoo zijn reeds duizenden Javanen gedoopt. Wat onder hen sterk opvalt is de aandrang naar de seminaria, die reeds op enkele plaatsen zijn geopend.

Hier zien we de macht van de indirecte methode!

Maar naast deze methode wil de Missie nu ook andere wegen inslaan.

Reeds heeft de Paus met groote kracht aange- drongen op wetenschappelijke fundeering en uit- bouw van de Missie onder den Islam.

Bij de opening van de Wereldzendingstentoon- stelling te Rome, December 1924, sprak hij het volgende:

„Wij leven in tijden, waarin het duidelijk is, dat het heroïsme, dat onafscheidelijk moet zijn aan alle Missiewerk, toch op zichzelf nog niet voldoende is. Ervaring alleen is nog geen garantie voor succes. Als iemand wenscht de volle vrucht van zijn werk te oogsten, dan moet hij zijn licht zoeken bij de wetenschap, die hem de doeltreffendste maatregelen en meest directe wegen zal leeren. Geen enkele tak van Missie-dienst heeft deze les meer ter harte te nemen dan die onder de Mohammedanen en daarom moet er komen een Mohammedaansche Missiologie”.

Deze roep is niet nieuw. Er zijn voor Pius XI mannen met breede visie geweest, die de noodzakelijkheid van een eigen tactiek ten opzichte van den Islam hebben ingezien. Maar in den laatsten tijd beginnen deze ideeën door te werken.

De Paus heeft het ideaal juist geteekend. De Islam-zending moet zijn een man, die het volk waaronder hij werken moet, door en door kent, die vrij staat tegenover alle misvattingen en al-

gemeenhe- is, de deu- juiste waa-

De Pau- laten. Op- der Islam- enkele on- de proble- de Islam- blemen, d-

Zoo wor- centra stel- zich bezig- Missie en- is natuur- Rome in-

Versche- jaren be- tekst van- Arabisch- studenten,

Grooten- pelijke dis- lijksche g- gres beha- het gespre- gaat er ve- de studie

Nog op- de aandac- van het g- sche Missi-

Dit omv- willen bie- werk. Eer- we in de- die den V- gebed en- De idee st- die juist d- lijdensdag- de Moham-

Een and- het strev- gen te mi- bevolking- wijst, hoe- danken he- zegende i- komen.

Men den- wijze van- de omgev-

Toch is- motief, wa- is al weer- aldus aang- zullen wor- siewerk v-

Zoo ster- in de Mis- der missi- heel het - resa van- dingsveld- voor het

Klein is- tember 19- tot de or- heilige Ha- oase in A- medaansc- borgen le-

De ziel- Foucauld- geven:

„Wij m- van onzen- den het le- een vreug- Maagd en- duredend ge-

Nog is- typisch v- doet ons b- in de Ro- uit den v- overgaat.

In de w- nu ook ge- De Missie- sche were- te treden.

De Pro- werk van- Z.

Veel gege- Review of- Voor een- wetenschap- niër 1937, F-

danen bijna
tsten tijd de
issie betreft.
Pius XI, die
in encyclek
n", luidt een
dringt hij er
rwaarloosde
rofeet zal ter

opvalt is de
en is aan de
in de Room-
an de totale
Islam" heeft

medaansche
aties hebben
d open voor
msche Kerk
bewustzijn is
het Oosten.
voorwaan
an de Missie

cht gewerkt,
Charles de
de indirecte
i in Moham-
nen de voor-
king kunnen

volgd. In de
teedde Rome
nsche bevol-
ammedanen
al op enkele
n vasten voel

erk was echi-
en lang ook
l werd over
een Moham-
er niet veel

ing, die zich
ereld, hoopt

vachten, dat
gekozen om
te binden.
gen na, het
ewel er nog
ische wereld

er de oude
tsche Zen-
brutaal zelfs

len, waarmee
n-Java heeft

g tegengaan,
n eerst indi-

nsche school
te de Missie
Djocja een
De daar op-
an aangesteld
heeft Rome

an laten ons
e Roomsche
sprong door
ds duizenden
erk opvalt is
ie reeds op

ndirecte me-

issie nu ook

racht aange-
ering en uit-
m.

tingstentoon-
prak hij het

duidelijk is,
k moet zijn
elf nog niet
geen garantie

volle vrucht
hij zijn licht
doeltreffend-
en zal leeren.

geeft deze les
e onder de
e komen een

oor Pius XI
he de nood-
ten opzichte
aar in den
er te werken.
steekend. De
die het volk
a door kent,
ingen en al-

gemeenheden, die de ondeugden en wat moeilijker is, de deugden der Mohammedaansche volken op juiste waarde weet te schatten.

De Paus heeft het bij woorden alleen niet gelaten. Op werkelijk grootse wijze is de studie der Islamica in Rome aangepakt. Wel vallen enkele onderdelen van deze studie samen met de problemen op andere zendingsvelden, maar de Islam heeft eigen moeilijkheden en eigen problemen, die ook bijzondere bestudeering vragen.

Zoo worden in verschillende wetenschappelijke centra stelselmatig speciale cursussen gegeven, die zich bezig houden met de vraagstukken van de Missie en den Islam. Het centrum van deze studie is natuurlijk de Gregoriaansche Universiteit in Rome in verbinding met het Institutum Orientale.

Verschillende onderwerpen zijn daar de laatste jaren behandeld: Mohammedaansche theologie, de tekst van den Koran, de Islam in Afrika enz. Het Arabisch wil men verplichtend stellen voor alle studenten, die straks in Moh. landen gaan werken.

Grooten invloed op den gang der wetenschappelijke discussie over deze vragen heeft het jaarlijksche groote Missiecongres te Leuven. Dit congres behandelt alleen grondproblemen en tracht het gesprek daarover verder te brengen. Geen jaar gaat er voorbij of een waardevolle bijdrage voor de studie van den Islam komt van deze zijde.

Nog op een andere zuil der Moh. Missie moet de aandacht vallen. Een integreerend deel toch van het geheele organisme dat achter het Roomsche Missiewerk staat is het „gebeds-apostolaat“.

Dit omvat over de heele wereld hen, die samen willen bidden voor het succes van het Missiewerk. Een vertakking van dit apostolaat vinden we in de „Ligue de Vendredi“, de Vrijdag-bond, die den Vrijdag speciaal bestemde tot een dag van gebed en offer voor de bekeering van den Islam. De idee stamt van een bekeerden Mohammedaan, die juist dezen dag koos, omdat hij was de groote lijdensdag van Jezus en tevens de heilige dag voor de Mohammedanen.

Een andere vorm van dit apostolaat zien we in het streven om verschillende orden te vestigen te midden van een puur Mohammedaansche bevolking. De kerkgeschiedenis, zoo zegt men, bewijst, hoeveel Europa juist aan deze orden te danken heeft en men hoopt nu, dat dezelfde gezegende invloed ook den Islam ten goede zal komen.

Men denkt dan aan de liturgie en heel de leefwijze van de orde-broeders, die hun uitwerking op de omgeving niet zullen missen.

Toch is dit niet het eenige, zelfs niet het eerste motief, waarom men dezen weg wil inslaan. Het is al weer Pius XI, die het eerste motief daartoe aldus aangaf: „Deze menschen (die ordebroeders) zullen wonderlijke genadegaven voor heel het Missiewerk verwerven“.

Zoo sterk is Rome van de macht van het gebed in de Missie overtuigd, dat ze naast den patroon der missionarissen, St.-Xaverius, de pionier, die heel het Oosten doortrok, gesteld heeft St. Theresia van het Kind Jezus, die wel nooit het Zendingveld zag, maar in haar leven één gebed was voor het werk daar.

Klein is deze vestigingsbeweging begonnen. September 1933 trokken er vijf priesters, behorende tot de orde van de „Kleine Broeders van het heilige Hart“ er op uit en vestigden zich in een oase in Algiers, temidden van een echt Mohammedaansche bevolking om daar te leiden het „verborgen leven van Nazareth“.

De ziel van deze beweging, Pater Charles de Foucauld, heeft het eigene ervan zoo weergegeven:

„Wij moeten leven als in de tegenwoordigheid van onzen Broeder Jezus. Zoo zal ons leven worden het leven van het goddelijk huis in Nazareth, een vreugdig en gezegend leven, zooals de heilige Maagd en St. Jozef het hebben geleid in het voortdurend gezicht van Jezus, onze Liefde“.

Nog is deze beweging niet sterk, maar ze is typisch voor den Roomschen gedachtenang en doet ons iets verstaan van de geweldige beweging in de Roomsche Kerk, die niet meer den Islam uit den weg wil gaan, maar nu tot den aanval overgaat.

In de worsteling om de wereldmacht wil Rome nu ook gaan betrekken de landen van den Islam. De Missie maakt zich op om de Mohammedaansche wereld, waarin het kookt en gist, tegemoet te treden.

De Protestantse Zending zal goed doen, dit werk van nabij te blijven volgen.

Z.

J. v. d. L.

Veel gegevens dank ik aan de overzichten van de Internat. Review of Missions en the Moslem World (bijz. Juli 1936). Voor een indruk van de resultaten der Roomsche Missiewetenschap zie men de artikelen van H. Bergema: Macedonier 1937. Febr. e. v. No.

„Nieuw Nederland loopt van stapel“.

Onder de suggestieve leus: „Nieuw Nederland loopt van stapel“ („meer een wenschen, dan een dadelijk gelooven“) heeft de Oxford-groep (Buchmanbeweging) zich te Utrecht den volke gepresenteerd. Ds D. Zemel schrijft er over in „Gorinchemsche Kerkbode“:

Als gij er even aan denkt, dat juist het Leger des Heils hier vijftig jaar bestaat en ge voor den geest hebt de methode door deze organisatie toegepast, dan vindt ge precies hetzelfde weer bij de Oxfordbeweging. Ook daar is alles even tamboerijn-achtig. Het heeft den schijn alsof een reclamechef van C. & A. voor de propaganda gezorgd heeft. Ge krijgt b.v. een uitnodiging om één der vergaderingen bij te wonen. En op den achterkant van de enveloppe vindt ge een etiket bedrukt met de tekening van een groot schip „Nieuw Nederland“ geheeten, dat bezig is om van stapel te loopen. Bovenaan staat dan ook geschreven: „Nieuw Nederland loopt van stapel“, terwijl ge onder kunt lezen: „Oxford Groep Utrecht 6-17 Mei 1937“. Gaat ge dan na, wat de kranten er over schrijven en beziet ge de foto's van de samenkomsten onder gespannen doeken met enorme leuzen, dan is u dit alles toch te sensationeel en kunt ge een vermoeden van hoogmoed niet heelemaal vermijden. Maar op deze manier hebben revivals, geestelijke opwekkingen altijd gewerkt. De kerk gaat rustig haar gang en werkt gestaag voort, doch opwekkingsbewegingen, waarvan de Oxfordbeweging één uit vele is, komen met een uiterlijke gedaante en met meetings, met fanfares en geschal.

Even later:

Ongetwijfeld wordt nu wel verzekerd, dat het allermint de bedoeling is de kerk concurrentie aan te doen, integendeel men zal de menschen weer tot de kerk terugleiden. Dat was eveneens de mooie belofte van het Leger des Heils, een vijftig jaar geleden. Echter praktisch is het Leger een tegenkerk geworden, met allerlei surrogaat om de sacramenten eenigermate te vervangen. Dat de Oxfordbeweging het er niet veel beter zal afbrengen wordt heden al openbaar, wanneer zij haar vergaderingen gaat beleggen des Zondags op de uren¹⁾, wanneer wij gewoon zijn met de gemeente samen te komen.

Vervolgens:

De kerk wordt scherp veroordeeld en tegelijkertijd laait men de kerk liggen. De oude dwaasheid. Want de eeuwen door, van de eerste tijden van het Christendom af aan, zijn er dergelijke opwekkingen geweest. Allen hadden zij gemeen, dat zij, de kerk verwerpend, in elk geval niet met de kerk rekenend, los van de kerk, de kerk latend wat zij was, streefden naar vernieuwing van het geestelijke leven. Maar allen hebben evenzeer gemeen, dat de sporen door haar in de geschiedenis der kerk nagelaten, niet gunstig zijn te noemen. De Heere heeft ons een anderen, een uitnemender weg gewezen. Want op Pinksteren riep Christus geen soort Oxfordbeweging in het leven, maar riep Hij in het aanzijn de kerk van het Nieuwe Verbond. Die kerk vergadert, beschermt, regeert Hij nog door Zijn Woord en Zijn Geest, nog leidt Hij haar door middel van Zijn ambtsdragers en daarom is zij de eenige, wettige organisatie voor de volheid van het Geestelijke leven. Hebben wij derhalve over de kerk te klagen, dan is de juiste methode om die kerk tot reformatie te brengen. Wie het anders wil, gaat in tegen het feit van Pinksteren. Kuiper b.v. heeft een tijd gehad, dat hij aangezien werd door een geestelijke opwekking in zijn dagen. Van haar verwachtte hij zeer veel ten goede. Hij stak er zelfs in 1875 voor over naar Brighton om aan een daar gehouden tien-daagsche meeting deel te nemen. Het genotene drukte hij uit in de woorden: „Mijn beker is overvloedig“. Maar al spoedig leerde hij inzien, dat het tot heil van de kerk zeker dien kant niet uit moest. Hij brak radicaal met al dat opwekkingsgedoe en nam de reformatie van de kerk ter hand. En dat heeft de Heere rijkelijk willen zegenen, terwijl het reveal van de dagen van 1875 ondergegaan is in zonde en ongerechtigheid. Geen wonder. Want buiten Gods aangewezen pad is enkel en alleen een oordeel te verwachten. De zegen is voor hen, die Hem vreezen naar Zijn Woord.

Maar dat Woord schijnt evenmin als de kerk, het gaat in den regel samen, voor de Oxfordbeweging veel te beteekenen. Allereerst wil men niemand binden aan eenige belijdenis. Elke belijdenis is goed, als ze maar vruchten afwerpt voor het leven. Daarmee wordt het Woord des Heeren openlijk verworpen als het eenige richtsnoer des geloofs. Verder laait men zich leiden door ingevingen van den „Heiligen Geest“, die men in de stille oogenblikken ontvangt en aanwijzen de richting, welke men te gaan heeft. Wederom de oude dwaasheid, in vele revivals de heele kerkgeschiedenis door ten toon gesteld. Wat ge gelooft, geeft niet, het komt op het leven aan en dat leven wordt gestuurd en gestuurd door een inwendig licht, woord of spreken in den mensch.

Over enkele jaren zien we elkaar wel weer eens in de oogen. Tegen den tijd, dat de kerk vervolgd wordt en deze beweging tusschen vervolger en vervolgte geen onderscheid zal kunnen aangeven.

Vervolgens merkt Ds A. M. Boeljinga op in „Haari. Kerkblad“:

Door de radio heeft deze conferentie zich zelf aan heel ons land gepresenteerd. Eenige getuigenissen zijn daar afgelegd door menschen, die kwamen vertellen wat zij aan de Oxfordbeweging te danken hadden.

1) Gepaard gaande met verregaande ontheiliging van den sabbat.

den. En ik mag toch aannemen, dat daartoe niet de slechtsten zijn uitgekozen, doch ras-echte vertegenwoordigers van deze geestesgesteldheid, en dat dus deze toespraken goede variëteiten zijn geweest van de soort vertoogen, die te Utrecht gehouden werden. Die 20 minuten voor de radio zullen alzoo een doorsnee hebben laten zien van het geheel.

En dan moet ik zeggen, dat het me bitter is tegen gevallen. Achtereenvolgens kwam daar een ingenieur, een leider van een groot bedrijf, een advocaat, een slager meen ik, een werkloze en een eenvoudig meisje aan het woord.

Bij die allen kwam het op hetzelfde neer: „er is een groote verandering in mijn leven gekomen, ik was eigenlijk in alles egoïst en nu beoefen ik naasten-liefde, waardoor alles veel beter gaat, nu ben ik eerlijk, onbaatzuchtig, vriendelijk, ijverig, rein“.

En het religieus element van hun getuigenissen bestond in de mededeeling, dat zij aan God de leiding hadden gegeven over hun leven, waaraan zij de opwekking verbonden, dat alle luisteraars dat ook zouden doen, naar God luisterend.

Doch — en dit was het inbedroevende — met geen woord werd over den Bijbel gerept als de stem, het Woord Gods; het woord zonde werd nauwelijks genoemd, over de genade van Christus, Zijn kruisverdienste, Zijn gerechtigheid en heiligheid werd in het geheel niet gesproken.

Het bleef bij het vage: leiding Gods en naar God luisteren.

Iedere vrijzinnige, die de Schriftuurlijke grondbegrippen: onze zonde en de verlossende genade van Christus, uit zijn belijdenis heeft geschrapt, had deze toespraken ook kunnen houden en met stichting kunnen beluisteren.

Nog erger, er zat zoo weinig Christendom in, dat bijna elke godsdienst ze soortgelijk had kunnen ten gehoor brengen.

Een algemeene typeering geeft Ds Boeljinga in deze woorden:

Zulk een Christelijk leven is als een boom zonder wortels. En dat is niets anders dan een doode boom. De vruchten, die daar aan gezien worden, kunnen geen andere wezen dan er aan vast gebonden kunstvruchten.

Ik zeg daarmee niet, dat bij de aanhangers dezer beweging geen levende vruchten gevonden worden. Doch dat is dan ondanks hun onscriptuurlijke leeringen.

Dr H. Kaajan oordeelt in „Utr. Kb.“:

Mijn hoofdbezwaar tegen de Oxfordbeweging is inzonderheid haar onbeijnd, wilt ge: haar ondogmatisch karakter.

Misschien zegt men: „Moeten we dan het Evangelie niet zoo simplistisch mogelijk voorstellen?“ Jawel, maar de Oxfordbeweging is mij te ondogmatisch, te veel moraliseerend. Wie is Christus voor haar? Is Hij God uit God, de Middelaar der verzoening of slechts de eerste Christen? Wie is de Heilige Geest? De derde Persoon binnen het Drie-eenig wezen Gods of slechts een kracht, die telkens weer kan worden uitgestort? Herhaalt zich wel ooit de uitstorting des Heiligen Geestes op den grooten Pinksterdag? Daarover moet er bij de leiders der Oxfordbeweging helderheid zijn, anders geraken we met heel deze actie in het moeras.

Tenslotte (nog steeds Dr Kaajan):

Een predikant vertelde mij, na een bezoek aan de jongste Buchman-meetings, het volgende: „Naast mij zat een bejaard heer, zijn gekleed en keurig in den vorm. Hij luisterde met aandacht naar de getuigenissen van verschillende sprekers. Plotseling keerde hij zich tot mij met de woorden: „Ik weet niet wie U is en hoe U over dit alles denkt. Maar vindt U het ook niet arm en ledig?“

Iemand karakteriseerde de Oxfordbeweging als een Heilsleger voor de „hoogere standen“. Een ander riposteerde: „Daarmede doet ge het Heilsleger geen eer aan. Want het Heilsleger dringt krachtig aan op zondebesef en zoekt het in het bloed van Christus, maar de Buchman-beweging acht ik een Christelijk-getint humanistisch verschijnsel.“

Het vijfde gebod op de eerste tafel.

In „Woord en Geest“ schrijft A. van Selms:

Ontegenzeggelijk behoort het vijfde gebod tot de eerste tafel der wet. Het zou ongepast zijn, vader en moeder als onze gelijken te gaan beschouwen. De gehoorzaamheid aan die boven ons gesteld zijn, is dus in wezen een gehoorzaamheid aan God, die hen boven ons gesteld heeft. Gedelegeerd gezag is even hoog gezag als waar de opperste Gezagsdrager het zelf uitoefent.

Op die manier kan men alle geboden der tweede tafel tot de eerste brengen en derhalve het verschil opheffen.

Barth en Brunner.

In het vrijzinnige („humanistisch christendom“ bepleitende) orgaan „Opbouw“ schrijft v. L.:

Indertijd waren Barth en Brunner de twee broeders; nu zijn ze de twee uitersten. Gaat in de theologie al net als overal elders; men slaat gemakkelijker van de ene uiterste in de andere over, dan dat men de uiterste naar elkander toebuigt in de spanning van 't leven. Hier blijkt voorloopig al weer uit hoe menschelek de theologie toch is.

Maar nu krijgen wij van Barth en Brunner de uiterste theorieën over de mogelijkheid om als menschen naar Gods woord te luisteren; bij de eerste zijn wij menschen slechts de negatieve polen waar de vonk gods alleen toe over kan slaan, indien wij ons in het absolute dieptepunt voelen van verlatenheid, schuld, angst. Bij de laatste kunnen wij nu als radiotoestellen ten allen tijde Gods berichten ontvangen. Tegenover beide uitersten staan de meer bezonnen menschen wat wanhopig.